R O Z P R A W Y

ROCZNIKI TEOLOGICZNO-KANONICZNE
Tom XV, zeszyt 1 — 1968

KS. FELIKS GRYGLEWICZ

PIĘĆDZIESIĄT LAT SEKCJI BIBLIJNEJ NA KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM

I. DZIEJE SEKCJI

W czasach międzywojennych polscy bibliści stopnie naukowe z biblistyki zdobywali przeważnie w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie. Specjalistyczne studia biblijne na KUL-u w tym czasie odbywało niewielu studentów. Wydział Teologiczny KUL miał 3 katedry biblijne: egzegezy St. Test., egzegezy N. Test. i teologii biblijnej, z tym że obsadzone były dwie pierwsze. Po wojnie w wyniku potrzeby profesorów Pisma świętego w seminariach liczba księży pragnących studiować na KUL-u nauki biblijne rosła z roku na rok. Z tego to powodu w r. akad. 1956/57 na Wydziale Teologicznym zaszła potrzeba wyodrębnienia studium Pisma św. jako sekcji biblijnej. Skutkiem tego powstały 2 nowe katedry, a mianowicie: archeologii i filologii biblijnej, które Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego zatwierdziło w 1956 r.

W tymże roku akad. 1956/57 na sekcji biblijnej wykładali: egzegezę St. Test. — ks. prof. dr St. Łach i ks. bp dr H. Strąkowski; egzegezę N. Test. — ks. prof. dr E. Dąbrowski i ks. doc. dr F. Gryglewicz, który nadto prowadził wykłady z archeologii biblijnej. Wykłady z teologii biblijnej i filologii biblijnej objął ks. prof. dr St. Styś. Gdy ten 20 III 1959 r. zmarł, a z końcem czerwca tegoż roku wycofał się z pracy na KUL-u ks. prof. Dąbrowski, Rada Wydziału Teologicznego zaangażowała na ich miejsce ks. dra K. Romaniuka do wykładania teologii biblijnej i ks. dra J. Kudasiewicza do języków biblijnych. Ponadto na sekcji biblijnej wprowadzono szereg wykładów zleconych powierzając je wykwalifikowanym specjalistom, a mianowicie: ks. prof. drowi J. Stępniowi, o. prof. drowi J. Paściakowi, ks. doc. drowi St. Grzybkowi oraz o. doc. drowi A. Jankowskiemu, który z powodu innych zajęć wycofał się z pracy na KUL-u w 1963 r. W ten sposób sekcja biblijna obsadzona przez specjalistów ze wszystkich gałęzi biblijnych realizuje w całości program studiów biblijnych Papieskiego Instytutu Biblijnego. W związ-

ku z tym pismo Stolicy Apostolskiej z 10 XII 1959 r. nr 2267/59 i podobne z 28 II 1962 r., skierowane na ręce prymasa Polski, uprawnia absolwentów sekcji bibl. KUL do nauczania Pisma św. w instytutach i seminariach duchownych.

Właściwe studia na sekcji biblijnej rozpoczynają się od II roku po zdaniu przez kandydatów przy końcu I roku egzaminu ustnego z teologii, wymaganego do uzyskania stopnia licencjata teologii. Studenci I roku biblistyki mają zajęcia ogólne wspólne ze studentami innych sekcji. Jedynie lektoraty języka hebrajskiego i greckiego obowiązują biblistów przez cały rok ze względu na wagę tej dyscypliny dla studium Pisma św., podczas gdy studenci innych sekcji kończą powyższe lektoraty egzaminem po I semestrze. Studenci lat II—IV w programie swoich studiów mają uwzględnione wszystkie dyscypliny biblijne główne i pomocnicze wymagane przez przepisy kościelne dla wykładowców Pisma św. Poza introdukcją ogólną i szczegółową, egzegezą Starego i Nowego Testamentu, teologią biblijną obu Testamentów, qumranistyką oraz wykładami z głównych języków biblijnych, tj. hebrajskiego i greckiego, na sekcji biblijnej prowadzone są lektoraty z języka syryjskiego (ks. dr J. Kudasiewicz), akkadyjskiego, arabskiego i aramejskiego (wszystkie ks. lic. St. Cinal), a gdy tylko zaistnieje możliwość, wprowadzony zostanie również lektorat z języka ugaryckiego. Na sekcji biblijnej prowadzi się osobne seminarium St. i N. Testamentu tak na kursie specjalistycznym (ks. prof. St. Łach — St. Test., ks. prof. F. Gryglewicz — N. Test.), jak i na kursie zwyczajnym (ks. doc. K. Romaniuk — N. Test., ks. doc. L. R. Stachowiak — St. Test.).

Praca na seminariach naukowych z biblistyki idzie w dwu zasadniczych kierunkach:

1. referowanie prac seminaryjnych, magisterskich i doktorskich uczestników seminarium, tj. zarówno księży aktualnie odbywających studia na KUL-u, jak też księży z kursu doktorskiego. Tematyka prac dyplomowych ze St. Testamentu dotyczy kluczowych zagadnień, jak: ofiara, grzech, profetyzm, kwestie związane z wyjaśnieniem podstaw religii starotestamentalnej, albo obraca się wokół filologiczno-egzegetycznych problemów Pięcioksięgu. Prace zaś z Nowego Testamentu poruszają często tematykę qumrańską, dotyczą symboliki biblijnej i teologicznej problematyki związanej z Ewangeliami;

2. ćwiczenia naukowe, tj. recenzje czołowych pozycji ukazujących się w kraju i za granicą oraz krytyczne analizy charakterystycznych tekstów biblijnych.

Praca naukowa wykładowców na sekcji biblijnej ma charakter zarówno indywidualny (co przedstawione zostanie przy spisie poszczególnych pracowników naukowych), jak i zbiorowy. Z ważniejszych prac

zbiorowych zorganizowanych przez wykładowców sekcji biblijnej KUL należy przede wszystkim wspomnieć komentarz do Pisma św. Starego Testamentu pod redakcją ks. prof. St. Łacha i komentarz do Pisma św. Nowego Testamentu — ks. prof. E. Dąbrowskiego. Niemal wszyscy wykładowcy tej sekcji byli zaangażowani przy opracowaniu *Podręcznej Encyklopedii Biblijnej*, której redaktorem był ks. prof. E. Dąbrowski, oraz *Biblii tysiąclecia*, której przygotowaniem kierował o. A. Jankowski. Inną pracą zbiorową przygotowywaną przez księży profesorów KUL jest trzytomowy podręcznik dla seminariów duchownych, mający obejmować wstęp ogólny z archeologią i geografią Palestyny włącznie oraz wstęp szczegółowy do St. i N. Testamentu. Pracami nad tym dziełem kierują: ks. prof. St. Łach, ks. prof. F. Gryglewicz i ks. dr J. Homerski.

W chwili obecnej przy sekcji biblijnej KUL istnieje 6 katedr, mianowicie: egzegezy St. Test., egzegezy N. Test., teologii bibl., arch. bibl., hist. bibl., filologii bibl., oraz zatrudnionych jest 8 stałych pracowników nauki, w tym 1 profesor zwyczajny, 1 profesor nadzwyczajny, 2 docentów, 2 adiunktów i 2 st. asystentów. Kierownikiem sekcji biblijnej jest ks. prof. St. Łach.

II. DAWNI WYKŁADOWCY

1. Pierwszym profesorem Pisma św. na Wydziale Teologicznym KUL był ks. Józef A r c h u t o w s k i, ur. 1 IX 1879 r. w Karolinie, pow. Pułtusk. Studiował on w Seminarium Duchownym w Warszawie i w Akademii Duchownej w Petersburgu, był wikariuszem w Skierniewicach, Zgierzu i w Łowiczu. Profesorem Starego Testamentu był na Wydziałach Teologicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dwa razy udawał się do Ziemi świętej i przyjaźnił się z o. J. M. Lagrangem. Razem z profesorami Uniwersytetu Jagiellońskiego zabrano go do obozu koncentracyjnego do Sachsenhausen. Zginął w czasie powstania warszawskiego dnia 31 VIII 1944 r. pod gruzami kościoła Sióstr Sakramentek.

Jako profesor odznaczał się znajomością wszystkich najlepszych dzieł ze swej dziedziny. Chociaż nie był elokwentny, to jednak potrafił zainteresować swoim przedmiotem i zrzeszyć kleryków w Kole Biblistów U. U. J., a księży w „klubie młodych księży". Skupiał nawet profesorów Pisma św. przez zorganizowanie pierwszego zjazdu biblistów polskich w 1937 r., kiedy to zadecydowano wspólnie na nowo przełożyć Pismo św. i przygotować do niego naukowy komentarz; skupiał też ich wokół wydawanego przez siebie „Przeglądu Biblijnego".

Ks. J. Archutowski w artykułach ogłaszanych w *Podręcznej Encyklopedii Kościelnej*, „Ateneum Kapłańskim" i w „Głosie Narodu" infor-

mował o wszystkich nowych zagadnieniach biblijnych. Popularyzacyjne prace umieszczał w „Sprawach Biblijnych". Był wielbicielem ks. J. Wujka. Walczył o wydanie tekstu jego Biblii z drobnymi tylko językowymi poprawkami opartymi o Wulgatę, sam też wydał księgi prorockie i machabejskie oraz Ewangelie. Przygotował kilka podręczników i dzieł monograficznych. Prace te zbierają w całość wyniki drobiazgowych dociekań innych autorów i podają jego własny pogląd na omawiany problem. Ks. J. Archutowski był jednym z pierwszych nowoczesnych biblistów na polskim terenie.

Na KUL-u ks. J. Archutowski stawiał swoje pierwsze kroki na profesorskiej katedrze. Na wykładach prowadził egzegezę Izajasza i proroctw mesjańskich Starego Testamentu, zwrócił baczną uwagę na palestyńskie wykopaliska i na ich podstawie ukazał historię i kulturę Palestyny. Religia ludów pierwotnych, a specjalnie religia asyro-babilońska, była wtedy drugim przedmiotem jego zainteresowań. W 1920 r. ks. J. Archutowski przeszedł na Wydział Teologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego [1].

2. O. Edward Fermont (w zakonie o. Gondulf), ur. 28 XII 1888 roku w Terneuzen (Holandia), należał do zakonu oo. kapucynów. Studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, a od 1916 r. był wykładowcą Pisma św. w klasztorze buskoduceńskim. W 1919 r. został skierowany do pracy misyjnej na Sumatrze, ale w tym samym roku odwołano go i powierzono mu wykłady z Pisma św. na KUL-u. Na kapitule generalnej oo. kapucynów w 1926 r. został wybrany definitorem generalnym i przeniósł się na 6 lat do Rzymu. Dnia 16 IX 1931 roku przeszedł na obrządek bizantyńsko-słowiański i jako o. Cyryl w styczniu 1932 r. powrócił do Polski. Założył placówkę misyjną w Lubieszowie k. Pińska i był jednocześnie wykładowcą Pisma św. w Seminarium Duchownym w Pińsku. W 1935 r. powrócił do Lublina. W 1940 r. w Warszawie został aresztowany i osadzony na Pawiaku, ale niebawem zwolniony. Lata okupacji spędził w ukryciu w Lublinie. Od marca 1945 r. znów wykładał Pismo św. na KUL-u, a w 1946 r. był nawet dziekanem Wydziału Teologicznego.

Początkowo o. G. Fermont zajmował się Starym Testamentem, specjalnie pierwszymi rozdziałami księgi Genesis i mądrością w księgach Starego Testamentu. Następne dwie 4-letnie serie wykładów o. G. Fermonta (1922/23—1926 i 1945/46—1948/49) były poświęcone ogólnemu wstępowi do Pisma św. i Nowemu Testamentowi. Szeroki wachlarz jego

[1] Wspomnienia o ks. J. Archutowskim napisali: ks. St. Grzybek („Ruch Biblijny i Liturgiczny", 3 (1950) 164—173) i ks. St. Łach („Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 12 (1965), z. 1, s. 5—10). Tam też można znaleźć bibliografię prac ks. J. Archutowskiego.

zainteresowań obejmował wszystko od problematyki natchnienia przez inne części ogólnego wstępu, poprzez kursoryczne wykłady o męce Chrystusa Pana, o św. Pawle, przez egzegezę pism św. Jana i przypowieści aż do kwestii Jana prezbitera, do wykładów o Mistycznym Ciele Chrystusa w liście do Efezjan, do seminariów o teorii dwóch źródeł w Ewangeliach i do badań nad problemem nauki św. Pawła i św. Jana o usprawiedliwieniu.

W 1949 r. o. G. Fermont opuścił Polskę i do śmierci, która nastąpiła 4 IV 1963 r., przebywał w domu zakonnym oo. kapucynów w Voorburg (Holandia) [2].

3. Ks. Józef Kruszyński, ur. 18 III 1877 r. w Poraju, pow. Piotrków, studiował w Seminarium Duchownym we Włocławku i w Akademii Duchownej w Petersburgu, kilkakrotnie w celach naukowych wyjeżdżał do Anglii i na teren Bliskiego Wschodu, a w 1914 r. prowadził pielgrzymkę do Ziemi świętej. Od 1904 r. był profesorem w Seminarium Duchownym we Włocławku, a od 1923 do 1939 r. na KUL-u. Dnia 13 XI 1924 r. odbyła się jego habilitacja na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Ks. J. Kruszyński był człowiekiem ogromnej pracowitości, i to w różnych dziedzinach. We Włocławku poza wykładami Pisma św. w seminarium był profesorem w gimnazjach, pracował w Radzie Miejskiej, Radzie Opiekuńczej, Macierzy Szkolnej i w harcerstwie, był kierownikiem Księgarni Powszechnej i Drukarni Diecezjalnej, redaktorem „Słowa Kujawskiego" oraz kilku kalendarzy. Przede wszystkim jednak zamieszczał niezmierzoną liczbę artykułów w bardzo wielu czasopismach i gazetach, a nawet miał przy tym czas na pisanie powieści i broszur. Z tego okresu pochodzą jego podręczniki biblijne i artykuły umieszczane w „Ateneum Kapłańskim".

Na KUL-u — poza wykładami — 28 V 1925 r. objął stanowisko rektora uniwersytetu, które piastował do 1933 r. Przez 16 lat swojej pracy w katedrze Starego Testamentu ks. J. Kruszyński wyłożył prawie wszystkie księgi Starego Testamentu, przy tym najwięcej czasu poświęcił księgom prorockim, a ponadto prowadził wykłady o religii ludów pierwotnych. Równocześnie ks. J. Kruszyński przygotowywał i wydawał swe przekłady tekstów Starego Testamentu. W r. akad. 1926/27 poza wykładami o Psalmach miał wykłady o liście do Rzymian.

Ks. J. Kruszyński od 11 XI 1939 r. do 19 IV 1940 r. był uwięziony na Zamku Lubelskim. Później, od 20 XI 1940 r. do 24 IX 1945 r., był administratorem diecezji lubelskiej. Dnia 5 VI 1945 r. w uznaniu zasług naukowych ks. J. Kruszyńskiego, jego prac jako profesora i rektora

---

[2] Wspomnienie o o. G. Fermoncie zostało zamieszczone w „Sprawozdaniach Towarzystwa Naukowego KUL", 14 (1965) 225 n.

KUL-u Rada Wydziału Teologicznego uchwaliła nadanie mu tytułu profesora honorowego. Ks. J. Kruszyński jednak powrócił do Włocławka, gdzie do ostatniej chwili życia pisał, jak świadczą liczne recenzje umieszczane w „Ateneum Kapłańskim". Z punktu widzenia biblistyki trzeba żałować, że ks. J. Kruszyński zbyt wiele dziedzin obejmował swoimi zainteresowaniami. Sekcja biblijna KUL zawdzięcza mu jednak właściwe uformowanie i rozpęd do pracy [3].

4. Opróżnioną przez rok katedrę o. G. Fermonta od 1927 r. objął kapucyn o. Józef Hoemaeker (w zakonie o. Hubertus a Dudzeele), ur. 9 IV 1889 r., wyświęcony na kapłana 17 V 1913 r., doktor teologii i licencjat Pisma św. Prowadził on wykłady Nowego Testamentu przez 12 lat, do rozpoczęcia wojny. W pierwszych latach swej pracy o. Hoemaeker wiele czasu poświęcał kwestiom ogólnego wstępu do Pisma św., specjalnie geografii biblijnej. Później przerobił wstępy i egzegezę prawie wszystkich ksiąg Nowego Testamentu, a przy tym zajmował się teologią św. Pawła, eschatologią, szkołą historii form. O. H. Hoemaeker zmarł 24 VII 1946 r. w Bruges [4].

5. Ks. Stanisław Styś, ur. 19 IV 1896 r. w Chorostkowie koło Husiatyna, już jako chłopiec wstąpił do jezuitów, u których odbył całe swe studia łącznie z Papieskim Instytutem Biblijnym w Rzymie. W 1931 roku był w Ziemi świętej. Od 1928 r. wykładał Stary Testament i uczył języków biblijnych w Bobolanum w Lublinie, a w latach 1935—1938 był nawet rektorem tej uczelni. Na KUL-u od 1944 do 1952 r. zajmował katedrę egzegezy Starego Testamentu, a po przerwie od 1956 roku do śmierci — katedrę teologii biblijnej. Habilitował się 1 VII 1946 r. Obok języków starożytnych, których znał i uczył wiele, wykłady jego dotyczyły pojęcia świętości w Starym Testamencie, epigrafiki semickiej, historii hebrajskich tekstów biblijnych, księgi proroka Jeremiasza oraz początków księgi Genesis.

Zainteresowania ks. St. Stysia koncentrowały się na idei świętości w Starym Testamencie, której poświęcił swoją rozprawę habilitacyjną (*Idea fundamentalis sanctitatis in Vetere Testamento*). Obok tego poprawiał tekst ks. J. Wujka i był jednym z redaktorów 12-tomowego komentarza do Starego Testamentu. Dzięki jednak pracom nad mariologią stał się znanym i cenionym biblistą. Odznaczał się dużym spokojem, był

---

3 O ks. J. Kruszyńskim pisał ks. F. Stopniak („Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 11 (1964), z. 1, s. 5—26). Tam podany jest spis artykułów dotyczących osoby ks. J. Kruszyńskiego. Jego bibliografia nie została jeszcze zestawiona.

4 O o. H. Hoemaekerze jest anonimowa notatka w „Analecta Fratrum Minorum Capucinorum", 63 (1947) 77, podająca podstawowe daty jego życia.

życzliwie i uczynnie nastawiony do tych, którzy do niego przychodzili. Zmarł 20 III 1959 r. w Lublinie [5].

6. W pierwszym powojennym r. akad. — 1944/45 — wykłady Nowego Testamentu zastępczo prowadził ks. Henryk Strąkowski, ur. 16 I 1910 r. w Woli Uchańskiej. Studiował on w Seminarium Duchownym w Lublinie i na KUL-u, gdzie w 1939 r. otrzymał doktorat teologii. Pracował początkowo w duszpasterstwie, a po latach okupacji uczył religii w wielu szkołach lubelskich. Od 1952 r. w Seminarium Duchownym w Lublinie wykładał Stary Testament i uczył języków biblijnych, a od 1958 r. początkowo jako zastępca profesora, a potem jako adiunkt Wydziału Teologicznego KUL prowadził wykład monograficzny na kursie wyższym. Omawiał kolejno kwestie wybrane z historii Izraela i geografii biblijnej, źródła pozabiblijne do okresu Sędziów i Jozuego, problem sługi Bożego we współczesnej biblistyce.

Mimo że 8 V 1958 r. został mianowany, a potem konsekrowany biskupem sufraganem w Lublinie, nie zerwał z nauką. Brał udział w Soborze Watykańskim II i był w Ziemi świętej. Pracował bardzo wiele i trudno rozstrzygnąć, czy raczej był duszpasterzem czy biblistą. W naukowej dziedzinie specjalnie interesował się odkryciami w Qumran, geografią i archeologią biblijną, a na podstawie wykopalisk pragnął udowodnić historyczność księgi Jozuego. Jedną z największych jego zasług było jednoczenie biblistów i zachęcanie ich do podejmowania wspólnych prac, których potrzebę widział jaśniej niż inni. Zmarł 6 VI 1965 roku w Lublinie [6].

7. Ks. Tomasz Wilczyński urodził się 18 IX 1903 r. w Jasionce koło Parczewa. Studiował w Lubelskim Seminarium Duchownym, na Gregorianum i w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, był w Ziemi świętej. Od 1930 do 1952 r. z przerwą w latach 1939—1941 wykładał Pismo św. Starego Testamentu i uczył języków biblijnych w Lubelskim Seminarium Duchownym, a gdy ono zostało związane z Wydziałem Teologicznym KUL — na kursie normalnym tegoż wydziału. W latach 1939—1945 administrował parafią Bełżyce, później był wicerektorem i rektorem Seminarium Duchownego, które odbudowywał po zniszcze-

[5] O ks. St. Stysiu pisał ks. J. Pytel („Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 7 (1960), z. 3, s. 5—11). Poza biografią zestawił on bibliografię prac ks. St. Stysia oraz wspomnienia dotyczące jego osoby. Oprócz tego biografia ks. Stysia zamieszczona jest w *Podręcznej Encyklopedii Biblijnej*, Poznań 1959, t. I, s. VII—IX.

[6] O ks. bpie H. Strąkowskim pisali: ks. bp J. Drzazga („Wiadomości Diecezjalne Lubelskie", 39 (1965) 264—270, wraz z bibliografią), ks. bp B. Pylak („Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 13 (1966), z. 1, s. 5—11, wraz z bibliografią) i N. N. („Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL", 15 (1967) 138).

niach wojennych. W 1952 r. został biskupem sufraganem lubelskim i przez pewien czas spełniał funkcje Wielkiego Kanclerza KUL. Od grudnia 1956 r. zarządzał diecezją warmińską. Brał udział w Soborze Watykańskim II. W wykładach starał się swoje umiłowanie Pisma św. przelać w dusze i umysły kleryków. Duża doza zainteresowań duszpasterskich nie pozwoliła mu rozwinąć szerszej pracy naukowej [7].

8. W r. akad. 1949/50 zastępczo wykłady z Nowego Testamentu prowadził ks. Bolesław Radomski, profesor teologii fundamentalnej.

9. Od r. akad. 1954/55 do 1958/59 ks. Eugeniusz Dąbrowski, pierwszy doktor Pisma św., dojeżdżał z wykładami na temat historii i kultury Palestyny z czasów Nowego Testamentu, na temat Qumran, procesu Chrystusa Pana i Dziejów Apostolskich.

10. Ks. Bolesław Szklarczyk, wykładowca homiletyki w Seminarium Duchownym w Lublinie, w latach 1959—1964 uczył języka hebrajskiego na kursie normalnym.

11. Ks. Augustyn Jankowski, benedyktyn z Tyńca, w r. akad. 1962/63 prowadził egzegezę listów więziennych św. Pawła.

12. Ks. Stanisław Grzybek, docent Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, w latach 1962—1966 prowadził wykłady teologii i historii biblijnej Starego Testamentu.

13. O. Józef Paściak OP, dawny profesor Angelicum w Rzymie, obecnie dyrektor studium oo. dominikanów. Prowadził on wykłady na temat wstępów do ksiąg Nowego Testamentu, o wykopaliskach biblijnych oraz o natchnieniu i hermeneutyce Pisma św. w latach 1962—1967.

14. Asystentami na sekcji biblijnej byli: ks. Tadeusz Milik, o. Józef Rumak, o. Zdzisław Rzeszutek, ks. Marian Wolniewicz, ks. Wojciech Zalewski, ks. Piotr Pajor.

III. OBECNI WYKŁADOWCY

1. Ks. Feliks Gryglewicz odbył studia teologiczne na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie 11 V 1949 r. uzy-

[7] O ks. bpie T. Wilczyńskim pisali: ks. M. Słowikowski („Wiadomości Diecezjalne Lubelskie", 39 (1965) 270—278), ks. bp J. Drzazga (tamże, s. 278—280), N. N. („Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL", 15 (1967) 140 n.), ks. E. Idziakowski („Zeszyty Naukowe KUL", 9 (1966), nr 4, s. 94—96). Ten ostatni zestawił bibliografię prac ks. bpa T. Wilczyńskiego oraz wspomnień o nim.

skał doktorat z teologii na podstawie pracy pt. *Pierwsza księga Machabejska*. Był też na studiach biblijnych w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie. Na Wydziale Teologicznym KUL wykłada od 1950 r. Początkowo był adiunktem i zastępcą profesora. W 1956 r. miał rozpoczęty przewód habilitacyjny, zanim jednak został on ukończony, Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki w dniu 7 I 1957 r. przyznała mu tytuł docenta. Rada Wydziału Teologicznego uchwałą z dnia 24 X 1962 r. nadała mu tytuł profesora nadzwyczajnego i ustabilizowała go na katedrze egzegezy Nowego Testamentu. Senat Akademicki KUL powyższą uchwałę zatwierdził w dniu 29 X 1962 r. Ks. F. Gryglewicz od 1963 r. jest czynnym członkiem Studiorum Novi Testamenti Societas oraz współpracownikiem Internationale Zeitschriftenschau f. Bibelwissenschaft. Wykładał on o geografii i wykopaliskach, społeczne i gospodarcze problemy Palestyny, zagadnienia dotyczące krytyki tekstu Nowego Testamentu, chronologii życia Chrystusa, organizacji Kościoła. Przede wszystkim jednak przeprowadzał egzegezę wielu ksiąg Nowego Testamentu względnie ich części, a mianowicie poszczególnych listów katolickich, listu św. Pawła do Filipian, a specjalnie Ewangelii św. Jana i św. Łukasza. Problemy omówione dokładniej dotyczyły Kazania na Górze, królestwa Bożego, przypowieści, eucharystii. Ks. F. Gryglewicza w sposób specjalny interesuje symbolika w Nowym Testamencie i myśl teologiczna przez nią wyrażona.

Opublikował on następujące ważniejsze prace:

B i b l i o g r a f i a

1. *Polska bibliografia biblijna od 1900—1930*, Kraków 1932, s. 75.

P r z e k ł a d y

1. *Ewangelia według św. Jana (przekład i objaśnienia)*, Sosnowiec 1939, ss. 104.
2. *Ewangelie i Dzieje Apostolskie z greckiego przetłumaczył i krótko objaśnił...*, Katowice 1947, ss. 491.
3. *Poezja judejskiej pustyni*, „Tygodnik Powszechny", 10 (1954), nr 41 (480), s. 1.
4. *Księgi Machabejskie, listy św. Piotra, św. Judy*, [W:] *Pismo święte Starego i Nowego Testamentu (Biblia tysiąclecia)*, Poznań 1965, s. 1159—1216, 1496—1505, 1516—1517.

K o m e n t a r z e

1. *Listy katolickie, wstęp, przekład z oryginału, komentarz (Pismo święte Nowego Testamentu*, KUL, t. 11), Poznań 1959, ss. 522.
2. *Księgi Machabejskie, wstęp, przekład z oryginału, komentarz (Pismo święte Starego Testamentu*, KUL, t. 6, cz. 4), Poznań 1961, ss. 388.

Monografie

1. *Najemny robotnik w Palestynie za czasów Chrystusa Pana,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 5 (1958), z. 1, s. 5—120.
2. *Niewolnicy w Nowym Testamencie,* Lublin 1961, ss. 72.
3. *Archeologiczne odkrycia w egzegezie Nowego Testamentu,* Lublin 1962, ss. 94.
4. *Za kogo mnie uważacie? Chrystus w oczach swoich współczesnych,* Poznań 1966, ss. 216.

Studia i rozprawy

1. *Jezus postać historyczna,* Lublin 1956, ss. 39.
2. *Chronologia życia Chrystusa Pana,* Lublin 1957, ss. 24.
3. *Studia o Jezusie Chrystusie,* [W:] *Studia biblijne,* Lublin 1959, s. 57—95.

Artykuły naukowe i przyczynki

1. *Ewangelie i Dzieje Apostolskie po polsku,* „Odra", 19 (1947) 3.
2. *Pismo święte w duszpasterstwie,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 1 (1948) 84—89.
3. *O typach przekładu Pisma świętego,* tamże, s. 351 n.
4. *Ryby i rybacy Tyberiadzkiego Jeziora,* tamże, 2 (1949) 382—405.
5. *Pierwszy po ks. Wujku przekład Nowego Testamentu,* tamże, 3 (1950) 92—97.
6. *Paradoxes of the First Book of Maccabees,* „Scripture", 4 (1950) 197—205.
7. *Społeczny charakter Modlitwy Pańskiej,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 3 (1950) 207—219.
8. *Przekład Nowego Testamentu,* „Homo Dei", 19 (1950) 534—541.
9. *Robotnik palestyński w I wieku po Chrystusie,* „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL", 4 (1952) 20.
10. *Pismo święte w liturgii,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 5 (1952) 328—338.
11. *Traces of the First Book of the Maccabees in the Epistles of St. Paul,* „Scripture", 7 (1953) 149—152.
12. *Ks. Franciszek Jaczewski jako biblista,* „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL", 6 (1954) 7.
13. *Praprzekład Ewangelii ks. J. Wujka,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 7 (1954) 16—41.
14. *Studium Pisma świętego w Lubelskim Seminarium Duchownym,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 2 (1955) 109—157.
15. *Breaking of the Contract of Work as Mentioned in the Gospels,* „Scripture", 7 (1955) 109—112.
16. *Piękno listu św. Pawła do Filipian,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 3 (1956), z. 1, s. 161—190.

17. *La valeur morale du travail manuel dans la terminologie grecque de la Bible,* „Biblica", 37 (1956) 314—337.
18. *Praca ewangelistów nad przypowieściami o robotnikach w winnicy i o synu marnotrawnym,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 3 (1956), z. 2, s. 226—240.
19. *The Gospel on the Overworking of the Workers,* „Catholic Biblical Quarterly", 19 (1957) 190—198.
20. *Tło upomnień św. Piotra do „starszych",* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 4 (1957), z. 3, s. 113—121.
21. *Domniemane przekleństwo pracy w tekstach Pisma świętego,* „Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL", 7 (1958) 9—11.
22. *Piękno literackie w Piśmie świętym,* tamże, s. 241—242.
23. *Praktyczne sposoby szerzenia znajomości słowa Bożego w parafii,* [W:] *Pismo św. w duszpasterstwie,* Lublin 1958, s. 161—173.
24. *Prolog Ewangelii i pierwszego listu św. Jana,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 11 (1958) 15—22.
25. *Rola cytatów w pierwszym liście św. Piotra,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 5 (1958), z. 2, s. 67—72.
26. *Pierwotna liturgia chrztu świętego jako źródło pierwszego listu św. Piotra,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 11 (1958) 206—210.
27. *Chrystusowa chwała i cnota,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 5 (1958), z. 3, s. 97—104.
28. *Św. Jan Ewangelista a Qumrańczycy,* „Zeszyty Naukowe KUL", 2 (1959), nr 2, s. 121—125.
29. *Der Evangelist Johannes und die Sekte von Qumran,* „Münchener Theologische Zeitschrift", 10 (1959) 226—229.
30. *Opis końca świata u św. Piotra a w Qumran,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 12 (1959) 278—282.
31. *Palestyna za Seleucydów,* „Zeszyty Naukowe KUL", 2 (1959), nr 3, s. 89—101.
32. *Kodeks Synaicki,* „Ateneum Kapłańskie", 59 (1959) 279—283.
33. *Métaphores sportives chez St. Paul,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 7 (1960), z. 3, s. 89—107.
34. *Nauczanie Chrystusa Pana w przypowieściach o robotnikach w winnicy i o synu marnotrawnym,* tamże, 7 (1960), z. 4, s. 5—20.
35. *Litostrotos,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 13 (1960) 39—46.
36. *Teksty z Qumran a chrześcijaństwo,* „Zeszyty Naukowe KUL", 3 (1960), nr 3, s. 77—84.
37. *Le Code Alexandrinus du premier livre des Macchabées,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 8 (1961), z 1, s. 23—37.
38. *Krwawy pot Chrystusa Pana,* [W:] *Ze współczesnej problematyki biblijnej,* Lublin 1961, s. 63—79.

39. *Reguła wojny z Qumran a księgi Machabejskie i Ewangelia św. Mateusza*, „Zeszyty Naukowe KUL", 4 (1961), nr 1, s. 41—60.
40. *Mapa z Madaby*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 14 (1961) 125—129.
41. *L'Epître de St. Jacques et l'Evangile de St. Matthieu*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 8 (1961), z 4, s. 33—55.
42. *Pochodzenie „Reguły wojny" z Qumran i data jej kompozycji*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 15 (1962) 9—18.
43. *Emmeramski Kodeks Ewangelii*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 9 (1962), z. 1, s. 21—39.
44. *Pierwotny tekst Modlitwy Pańskiej*, „Zeszyty Naukowe KUL", 5 (1962), nr 2, s. 17—31.
45. *Kamień węgielny w Nowym Testamencie a w pismach z Qumran*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 9 (1962), z. 4, s. 41—58.
46. *Pieczęć i jej symbolika w Nowym Testamencie*, tamże, 10 (1963), z. 2, s. 5—29.
47. *Bogactwo i trudności metafory o królestwie Bożym w nauczaniu Chrystusa Pana*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 16 (1963) 42—48.
48. *Kolegium dwunastu w Nowym Testamencie a w Qumran*, [W:] *Pod tchnieniem Ducha Świętego*, Poznań 1964, s. 209—228.
49. *Jezus Chrystus w oczach ewangelistów*, „Ateneum Kapłańskie", 67 (1964) 233—241.
50. *The St. Adalbert Codex of the Gospels*, „New Testament Studies", 11 (1964—1965) 256—278.
51. *Interpretacja Apokalipsy św. Jana*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 18 (1965) 346—357.
52. *Nowe przymierze*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 12 (1965), z. 1, s. 49—57.
53. *Niezwyczajne szczegóły w Ewangelii św. Jana*, tamże, 13 (1966), z. 1, s. 95—104.
54. *Das Lamm Gottes*, „New Testament Studies", 13 (1966—1967) 133—146.
55. *Chrystus Król w Ewangelii św. Jana*, „Zeszyty Naukowe KUL", 10 (1967), nr 1, s. 11—26.
56. *„Niewiasta i uczeń, którego miłował Jezus"*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 14 (1967), z. 1, s. 39—48.

Prace przygotowane i przyjęte do druku

1. Chleb, wino i eucharystia w symbolice Nowego Testamentu, ss. 226.
2. Ewangelia, listy i Apokalipsa św. Jana (wstępy), ss. 170.
3. Duchowy charakter Ewangelii św. Jana, ss. 191.
4. Czasopisma biblijne, ss. 19.

5. Ewangelia według św. Mateusza (przekład i komentarz), ss. 380 (wspólnie z ks. prof. W. Lohnem).
6. Ewangelia według św. Marka (przekład i komentarz), ss. 210 (wspólnie z ks. prof. W. Lohnem).
7. Ewangelia według św. Łukasza (przekład i komentarz), ss. 350.

2. Ks. Stanisław Łach studia teologiczne odbył w Tarnowskim Instytucie Teologicznym w latach 1926—1930, a następnie studiował na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego i Jana Kazimierza we Lwowie. Studia uwieńczył doktoratem z teologii w 1936 r. Przez dwa następne lata studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, gdzie uzyskał stopień licencjata nauk biblijnych. W dniu 2 VII 1945 r. habilitował się na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a 10 VIII tegoż roku został zatwierdzony przez Ministerstwo Szkół Wyższych. Od 1 IX 1952 r. wykłada początkowo jako habilitowany zastępca profesora Starego Testamentu na KUL-u. Profesorem nadzwyczajnym przy katedrze egzegezy Starego Testamentu mianowała go Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki 10 XII 1956 r., a 23 X 1966 r. został zatwierdzony przez ministra szkolnictwa wyższego na tejże katedrze jako profesor zwyczajny. W dniu 26 IV 1965 r. powołano go na stanowisko konsultora Papieskiej Komisji Biblijnej w Rzymie. W swoich wykładach omawiał on natchnienie ksiąg św., psalmy i proroctwa mesjańskie, czasy i księgi Ezdrasza i Nehemiasza oraz księgi dydaktyczne, krytykę tekstu Starego Testamentu, głównie jednak prowadzi on egzegezę poszczególnych ksiąg Pięcioksięgu względnie zajmuje się problemami z Pięcioksięgiem związanymi, np. prehistorią biblijną, Dekalogiem itp.

Ks. St. Łach opublikował następujące ważniejsze prace:

Monografie

1. *Udział ubogich w dobrach kościelnych*, Kraków 1939, ss. VII + 127.
2. *Dekalog, ustalenie i wyjaśnienie tekstu*, Włocławek 1948, ss. VI + 140.
3. *List do Hebrajczyków*, Poznań 1959, ss. 432.
   Rec. B. G. Zieliński, „Biblica", 43 (1962) 93—99.
4. *Księga Rodzaju*, Poznań 1962, ss. 650.
   Rec. J. Scharbert, „Biblische Zeitschrift", 1964, s. 110—116.
5. *Księga Wyjścia*, Poznań 1964, ss. 372.
   Rec. E. Zawiszewski, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 1965; J. Scharbert, „Biblische Zeitschrift", 1965.

Studia i rozprawy

1. *Rola Tradycji w powstaniu Pięcioksięgu*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 5 (1952) 34—43.

2. *Tradycja Mojżeszowa oraz jej oficjalni i charyzmatyczni stróże*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 2 (1955) 1—21.
3. *Relacja o Abrahamie w Gen. 11, 26 — 25, 18 w świetle historycznej krytyki*, tamże, 3 (1956), z. 1, s. 39—74.
4. *Maszal, dydaktyczny rodzaj literacki w księgach Starego Testamentu*, tamże, s. 285—309.
5. *Pochodzenie, stan i upadek pierwszych rodziców w świetle współczesnej egzegezy*, [W:] *Studia biblijne*, Lublin, s. 27—56.
6. *Relacja biblijna o Kainie i Ablu...*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 7 (1960), z. 3, s. 13—38.
7. *Czas, przebieg i historyczność opowiadania biblijnego o potopie*, [W:] *Ze współczesnej problematyki biblijnej*, Lublin 1961, s. 5—61.
8. *Właściwy sens heksaemeronu biblijnego w świetle tekstów biblijnych*, „Zeszyty Naukowe KUL", 5 (1962), nr 1, s. 3—20.
9. *Lud Boży w księdze Powtórzonego Prawa*, „Ateneum Kapłańskie", 56 (1964) 201—219.
10. *Centralizacja kultu w Pwt*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 12 (1965), z. 1, s. 25—35.
11. *Czas powstania księgi Powtórzonego Prawa*, tamże, 13 (1966), z. 1, s. 23—34.

Artykuły okolicznościowe i biograficzne

1. *Jak rozumieć sześć dni stworzenia*, „Currenda Diecezji Tarnowskiej", 98 (1947) 226—236.
2. *Miłość bliźniego w Pięcioksięgu Mojżeszowym*, „Caritas", 3 (1947) 30—36.
3. *Straty nauki polskiej w środowisku tarnowskim*, „Ateneum Kapłańskie", 47 (1947) 217—219.
4. *Miłość bliźniego w listach św. Pawła*, „Caritas", 4 (1948) 95—98.
5. *O nawrót teologii do źródeł biblijnych*, „Homo Dei", 18 (1948) 204—215.
6. *Geneza jubileuszu kościelnego*, „Currenda Diecezji Tarnowskiej", 100 (1950) 154—165.
7. *Rekonstrukcja Dekalogu pierwotnego*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 5 (1952) 296—311.
8. *Przepisy kultowe w liście do Hebrajczyków i w Pięcioksięgu*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 4 (1959) z. 2, s. 79—95.
9. *Matka Chrystusowa w Piśmie św. Starego Testamentu*, „Homo Dei", 26 (1957) 822—836.
10. *Religijno-moralne wartości Starego Testamentu*, [W:] *Pismo św. w duszpasterstwie współczesnym*, Lublin 1958, s. 59—82.
11. *Grób Chrystusa*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 11 (1958) 124—134.
12. *Synaj, góra turkusów*, tamże, s. 323—338.

13. *Wydziały teologiczne i ich znaczenie dla kultury*, „Ateneum Kapłańskie", 50 (1958) 212—222.
14. *Prescriptions cultuelles dans l'Epître aux Hébreux*, „Annal. Lov. Biblica et Orientalia", 10 (1958) 46—51.
15. *Ze zjazdu teologów w Lublinie*, „Zeszyty Naukowe KUL", 1 (1958), nr 4, s. 127—135.
16. *Mistrz Sprawiedliwości z Qumran a Chrystus z Nazaretu*, tamże, 2 (1959), nr 2, s. 83—91.
17. *Hebrajczycy w literaturze biblijnej i pozabiblijnej*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 4 (1959) 83—95.
18. *Wspomnienie pośmiertne o ś. p. Księdzu Profesorze Stanisławie Stysiu*, „Zeszyty Naukowe KUL", 2 (1959), nr 2, s. 147—152.
19. *Christus und der Meister der Gerechtigkeit*, „Der christliche Sonntag", XI (1959), nr 23, s. 175—178.
20. *Les ordonnances du culte Israélite dans la lettre aux Hébreux*, *Sacra Pagina*, vol. II, Paris 1959, s. 390—403.
21. *Powstanie języków w świetle Pisma św. (Rdz 11, 1-9)*, „Zeszyty Naukowe KUL", 4 (1961), nr 1, s. 1—17.
22. *Znaczenie wyrazu szîlo(h) w Rdz 49, 10*, „Roczniki Teologiczno--Kanoniczne", 9 (1962), z. 1, s. 5—16.
23. *Przymierze na Synaju w świetle nowych dokumentów*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 15 (1962) 257—265.
24. *Natura manny biblijnej*, tamże, 16 (1963) 65—71.
25. *Pieśń Mojżesza w Pwt 32, 1-43*, tamże, 17 (1964) 257—288.
26. *Starożytność monoteizmu starotestamentowego*, [W:] *Współczesna myśl teologiczna*, Poznań 1964, s. 190—208.
27. *Błogosławieństwo Mojżesza w Pwt 33, 1-29*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 18 (1965) 65—77.
28. *Józef Archutowski jako biblista*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 12 (1965), z. 1, s. 5—10.
29. *Studia na zreorganizowanej sekcji biblijnej KUL*, „Zeszyty Naukowe KUL", 8 (1965), nr 1, s. 9—11.
30. *Starożytność rytuału ofiar (Kpł 1, 1 — 7, 35)*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 14 (1967), z. 1, s. 19—38.
31. *Pismo św. w nauce Soboru Watykańskiego II*, „Zeszyty Naukowe KUL", 10 (1967), nr 1, s. 17—32.

Prace popularno-naukowe

1. *W szkole św. Pawła*, Tarnów 1938.
2. *Mąż boleści — rozważania pasyjne*, Kielce 1948.
3. *Pismo święte księgą rodzin katolickich*, „Homo Dei", 19 (1950) 170—178.
4. *Pasterka w Betlejemie*, „Tygodnik Powszechny", 11 (1958) 7.

5. *Stary Testament w oczach biblisty*, „Homo Dei", 27 (1958) 833—841.
6. *Mojżesz — jego wielkość*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 19 (1966) 216—225.

Opracowanie haseł do encyklopedii

1. Kilkadziesiąt do *Słownika biblijnego*, Lublin 1960, 2 t.
2. Kilka do: *Enciclopedia de la Biblia*, Barcelona 1960—1965, 6 t.

Prace oddane do druku

1. Ofiary ḥaṭṭà't i 'āšām — tożsamość czy różnolitość?, ss. 20.
2. Geneza Prawa świętości (Kpł 17—26), ss. 40.
3. Księga Kapłańska (przekład, wstęp, komentarz), ss. 400.
4. Księga Liczb (przekład, wstęp, komentarz), ss. 400.
5. Księga Powtórzonego Prawa (przekład, wstęp, komentarz), ss. 500.
6. Natchnienie Pisma świętego, ss. 100.

3. Ks. Józef Kudasiewicz zatrudniony jest od 1961 r. Doktoryzował się w r. 1957 na sekcji biblijnej Wydziału Teologicznego KUL, przedstawiając rozprawę pt. *Geneza symboliki małżeństwa w eklezjologii św. Pawła*. W latach 1958—1961 studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie; stopień licencjata nauk biblijnych otrzymał w 1959 roku, a w roku następnym tzw. candidatum ad lauream. Ks. J. Kudasiewicz ponadto odbył studia z archeologii biblijnej w Papieskim Instytucie Biblijnym OO. Franciszkanów w Jerozolimie w 1961 r. Aktualnie pracuje nad rozprawą habilitacyjną. W latach 1961—1965 prowadził wykłady zlecone, a od 1966 r. zatrudniony jest w charakterze adiunkta. Prowadzi wykłady z greckiego języka biblijnego i z języka syryjskiego. W poprzednich latach i obecnie wykłada na kursie zwyczajnym introdukcję i egzegezę Nowego Testamentu, a na sekcji pastoralnej Pismo św. w duszpasterstwie współczesnym. Pracuje w dziedzinie eklezjologii Pawłowej ze szczególnym uwzględnieniem środowiska.

Opublikował on następujące ważniejsze prace:

Artykuły naukowe i przyczynki

1. *Geneza Pawłowej symboliki małżeństwa*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 5 (1958), z. 2, s. 5—30.
2. *Circumstans peccatum Heb. 12, 1. Critica textus*, tamże, 7 (1960), z. 3, s. 109—122.
3. *Despondi enim vos uni viro... 2 Cor. 11, 2-3*, tamże, 9 (1962), z. 2, s. 129—156.
4. *Chrzest Chrystusa*, „Ateneum Kapłańskie", 57 (1965) 151—164.
5. *Nowe Przymierze*, tamże, 56 (1964) 335—342.

Artykuły popularno-naukowe

1. *Harmonia obydwu Testamentów w świetle najnowszych badań,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 10 (1963), z. 1, s. 51—75.
2. *Lud Boży,* „Ateneum Kapłańskie", 57 (1965) 276—289.
3. *Czy są w Starym Testamencie mity?,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 18 (1965) 257—273.
4. *Czy archeologia obala objawienie: Głosy do „Opowieści biblijnych" Z. Kosidowskiego,* „Więź", 7 (1964) 6—30.
5. *Stary Testament w świetle współczesnej krytyki,* „Znak", 17 (1965) 1235—1319.
6. *„Dei Verbum" w opinii biblistów,* tamże, 19 (1967) 187—210.
7. *Pismo święte w naszej parafii,* „Kielecki Przegląd Diecezjalny", 40 (1964) 164—183.
8. *Chrzest uczestnictwem w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa według św. Pawła,* tamże, 42 (1966) 117—124.
9. *Ewangelie na nowo odczytane,* [W:] *W nurcie zagadnień posoborowych,* Warszawa 1967, s. 133—193.

Prace oddane do druku

1. Wstęp do Ewangelii synoptycznych, ss. 340.
2. Powstanie i historyczność Ewangelii według *Dei Verbum,* ss. 56.

4. Ks. Kazimierz Romaniuk dyplom doktora teologii z zakresu patrystyki otrzymał w r. 1952 na podstawie rozprawy pt. *Św. Hieronim a Rufin z Akwilei. Z problematyki sporów orygenesowskich na przełomie IV i V w.* W r. 1956 został skierowany na studia specjalistyczne do Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie, gdzie uzyskał licencjat nauk biblijnych w r. 1958, a w r. 1961 dyplom doktora nauk biblijnych na podstawie pracy pt. *L'amour du Père et du Fils dans la sotériologie de saint Paul.* Ks. K. Romaniuk jest zatrudniony na uniwersytecie na stanowisku adiunkta od 1962 r., habilitował się 24 V 1966 r. na podstawie rozprawy pt. *Idea bojaźni Bożej w teologii św. Pawła.* Specjalizuje się on w teologii biblijnej Nowego Testamentu, interesuje go szczególnie soteriologia św. Pawła. Wykładał także egzegezę księgi Mądrości, krytykę tekstu Starego i Nowego Testamentu oraz język hebrajski dla początkujących i wstęp ogólny do Pisma świętego.

Ks. K. Romaniuk opublikował następujące ważniejsze prace:

Monografie

1. *L'amour du Père et du Fils dans la sotériologie de saint Paul* (*Analecta Biblica,* 15), Romae 1961, s. XXXIV + 333.
2. *Idea bojaźni Bożej w teologii św. Pawła,* Poznań 1966, ss. 91.
3. *Wegweiser in das Neue Testament* (*Die Welt der Bibel,* 17), Düsseldorf 1965, s. 125.

4. *Le Sacerdoce dans le Nouveau Testament*, Lyon 1966, s. 238.
5. *Wprowadzenie metodologiczne do Nowego Testamentu* (*Sprawy biblijne*, XVIII), Poznań 1966, s. 79.
6. *Księga Mądrości. Wstęp, komentarz, tłumaczenie i ekskursy*, złoż. do druku (*Pismo święte Starego Testamentu*, KUL), s. 590.

Rozprawy i artykuły

1. *Teza Grocjusza o Jezusie Mesjaszu w świetle apologetyki totalnej*, „Col. Theol.", 25 (1954) 85—102.
2. *De themate Ebed Jahve in soteriologia sancti Pauli*, „Catholic Biblical Quarterly", 23 (1961) 14—25.
3. *L'origine des formules pauliniennes: „Le Christ s'est livré pour nous" et „Le Christ nous a aimés et s'est livré pour nous"*, „Novum Testamentum", 5 (1962) 55—76.
4. *Gal 2, 20 w soteriologii św. Pawła*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 23 (1962) 73—82.
5. *De caritate Patris et Filii in soteriologia sancti Pauli*, „Verbum Domini", 39 (1961) 248—254.
6. *Spiritus clamans* (*Gal. 4, 6; Rom. 8, 15*), tamże, 40 (1962) 190—198.
7. *Die vollkommene Liebe treibt die Furcht aus*, „Bibel und Leben", 5 (1964) 80—84; zob. „Ruch Bibl. i Liturgiczny", 24 (1963) 80—87.
8. *Ego eimi. Przyczynek do nowotestamentalnej teologii bojaźni Boga*, „Col. Theol.", 34 (1964) 63—72.
9. *Ciało i krew nie objawiły tobie, tylko Ojciec mój, który jest w niebiesiech* (*Mt 16, 17*), „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 17 (1964) 346—354.
10. *Christi Erlösersliebe bei Paulus in der modernen protestantischen Exegese* (*Studiorum Paulinorum Congressus Internationalis Catholicus*), Romae 1963, s. 601—613; zob. „Ateneum Kapłańskie", 65 (1962) 211—221.
11. *La crainte de Dieu à Qumrân et dans le Nouveau Testament*, „Revue de Qumrân", 13 (1963) 29—39.
12. *Le Platon d'Origène*, „Aegyptus", 44 (1961) 44—73.
13. *Une controverse entre saint Jérôme et Rufin d'Aquilée à propos de l'Epître de saint Paul aux Ephésiens*, tamże, 46 (1963) 83—106.
14. *Die „Gottesfürchtigen" im Neuen Testament*, tamże, 47 (1964) 66—91; zob. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 11 (1964), z. 1, s. 71—94.
15. *De usu kathos in epistolis Sancti Pauli*, „Verbum Domini", 43 (1965) 71—82.
16. *L'initiative salvifique de Dieu et sa souveraineté sur le temps*, „Rivista Biblica Italiana", 12 (1964) 337—348.

17. *Pismo święte a teologia dogmatyczna,* [W:] W. G r a n a t, *Dogmatyka katolicka,* Lublin 1965, s. 115—129.
18. *Meta phobou kai tromou. Contributo alla teologia neotestamentaria del timore di Dio,* „Rivista Biblica Italiana", 13 (1965) 145—159.
19. *Repentez-vous, car le Royaume des cieux est tout proche (Mt 4, 17 par),* „New Testament Studies", 12 (1966) 259—270.
20. *Perspektywy kosmiczne w soteriologii św. Pawła,* „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 13 (1966), z. 1, s. 81—94.
21. *Listy św. Pawła do Koryntian (I, II). Wstęp, przekład, komentarz,* [W:] *Biblia tysiąclecia,* Poznań 1965, s. 1402—1430.

5. Ks. Lech Remigiusz S t a c h o w i a k studia filozoficzne ukończył w Łodzi w latach 1947—1949. Dalsze studia teologiczne i biblijne odbywał we Fryburgu szwajcarskim. Na tamtejszym uniwersytecie uzyskał kolejno: w r. 1951 bakalaureat, w 1953 licencjat, a w r. 1955 doktorat z teologii na podstawie pracy pt. *Chrestotes, ihre biblisch-theologische Entwicklung und Eigenart,* pisanej pod kierunkiem o. C. Spicqa. W r. 1957 w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie zdobywa stopień licencjata nauk biblijnych, a w r. 1962 doktorat nauk biblijnych na podstawie pracy pt. *Die paulinischen Paränesen und die Unterweisung über die zwei Geister von Qumran.* Ks. Stachowiak od 1966 roku uczy języka hebrajskiego, głównie w oparciu o teksty z Qumran, i prowadzi wykłady z historii czasów proroka Jeremiasza. Ks. L. R. Stachowiak habilitował się 25 XI 1967 r. na podstawie rozprawy pt. *Geneza i rozwój dualistycznej antropologii w Qumran.*

Opublikował on następujące ważniejsze prace:

M o n o g r a f i e

1. *Chrestotes, ihre biblisch-theologische Entwicklung und Eigenart (Studia Friburgensia,* Neue Folge, 17), Fribourg 1956, ss. VI + 137.
2. *Księga Jeremiasza. Lamentacje. Księga Barucha (Pismo święte Starego Testamentu,* KUL, t. X, cz. I—II), Poznań 1968, ss. 536 + 182.

R o z p r a w y i a r t y k u ł y n a u k o w e

1. *Der Christ und die Güte,* „Schweizerische Kirchenzeitung", 124 (1956) 433—435; 464—466.
2. *Hoffnung und Verzweiflung in biblischer Sicht,* „Anima", (1958) 111—118 (wspólnie z H. Haagiem).
3. *Refleksje nad biblijnym pojęciem pokory,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 13 (1960) 199—216.
4. *Dzieje ostatnich sporów biblijnych,* „Znak", 13 (1961) 943—965.
5. *„Etyka Zrzeszenia" z Qumran a etyka św. Pawła,* [W:] *Ze współczesnej problematyki biblijnej,* Lublin 1961, s. 115—130.

6. *Die Antithese Licht—Finsternis, ein Thema paulinischer Paränese,* „Tübinger Theolog. Quartalschrift", 143 (1963) 385—421.
7. *Człowiek między światłem a ciemnością według św. Pawła,* [W:] *Studia biblijne i archeologiczne,* Poznań 1963, s. 179—197.
8. *Modlitwa w Piśmie św.*, „Ateneum Kapłańskie", 66 (1963) 299—309.
9. *Paraenesis paulina et instructio de duobus spiritibus in Regula qumranensi,* „Verbum Domini", 41 (1963) 245—250.
10. *Traktat teologiczno-moralny o dwóch duchach w „Regule Zrzeszenia"*, „Ateneum Kapłańskie", 67 (1964) 219—228.
11. *Teologiczno-biblijna problematyka czasu,* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 17 (1964) 291—303.
12. *Teologiczny temat dwóch duchów w pismach qumrańskich,* „Zeszyty Naukowe KUL", 10 (1967), nr 2, s. 37—52.
13. *Spór między Jahwe a Izraelem (Jr 2, 1-20),* „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 20 (1967) 72—85.
14. *Jeremiasz, człowiek i prorok,* „Collectanea Theologica", 37 (1967), z. 2, s. 35—48.

Artykuły okolicznościowe, bibliograficzne i in.

1. W *Bibeltheologisches Wörterbuch* (wyd. J. B. Bauer, Graz 1967[3]) artykuły: *Güte* (t. I., s. 648—657); *Hass* (t. I., s. 664—669).
2. W *Bibel-Lexikon* (wyd. H. Haag, Einsiedeln 1967[2]) artykuły: *Faul, Faulnis, Güte, Langmut, Sanftmut, Sauerteig, Verfolgung, Vielen, die.*
3. *Tłumaczenie, wprowadzenie i komentarz do listu św. Jakuba,* [W:] *Biblia tysiąclecia,* Poznań 1965, s. 1491—1495.
4. *V Międzynarodowy Kongres Studiów Starego Testamentu w Genewie w dniach 22—28 sierpnia 1965 r.*, „Collectanea Theologica", 36 (1966) 238—244.

W druku znajdują się:

1. Die paulinischen Paränesen und die Unterweisung über die zwei Geister von Qumran, ss. XXX + 312 + 171.
2. Katolicka biblistyka Starego Testamentu w dobie współczesnej (w „Collectanea Theologica"), ss. 20.
3. Geneza i rozwój dualistycznej antropologii w Qumran, ss. 189.

6. O. Hugolin Langkammer OFM studia teologiczne na KUL-u w latach 1955—1959 uwieńczył w 1961 r. doktoratem z teologii. Pracę doktorską napisał z zakresu mariologii biblijnej pt. *Znaczenie mariologiczne tekstu Ewangelii Jana 19, 25-27.* W latach 1963—1965 odbył studia specjalistyczne w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, gdzie 6 XII 1966 r. bronił pracy doktorskiej pt. *Christus der Schöpfungsmittler.* Jest ona poświęcona zagadnieniu genezy wiary w pierwotnych gminach

chrześcijańskich w Chrystusa, któremu przypisują pośrednictwo w dziele stworzenia. Od 1 X 1967 r. o. Langkammer objął na KUL-u wykłady w charakterze adiunkta.

Opublikował on następujące ważniejsze prace:

1. *Znaczenie mariologiczne tekstu Ewangelii św. Jana 19, 25-27*, „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne", 9 (1962), z. 3, s. 99—113.
2. *J 2, 4 w świetle najnowszej egzegezy*, „Ruch Biblijny i Liturgiczny", 15 (1962) 82—91.
3. *Męka i zmartwychwstanie Chrystusa w świetle literatury apokryficznej*, „Roczniki Teolog.-Kanoniczne", 10 (1963), z. 1, s. 43—50.
4. *Die Zugehörigkeit des Satzteiles „ho gegonen" in Joh. 1, 3, 4 bei Hieronymus*, „Biblische Zeitschrift", 8 (1964) 295—298.
5. *Zur Herkunft des Logostitels im Johannesprolog*, tamże, 9 (1965) 91—95.
6. *The soteriological Charakter of Mary's Fiat*, „Liber Annus", 15 (1964—1965) 293—302.
7. *Der übernatürliche Charakter des Berufungserlebnisses des Propheten Jeremias (Ein Beitrag zu den Erklärungen der Prophetenekstase)*, „Freiburger Zeitschrift für Philosophie und Theologie", 12 (1965) 426—439.
8. *„Den er zum Erben von allem eingesetzt hat" (Hebr. 1, 2)*, „Biblische Zeitschrift", 10 (1966) 273—281.
9. *Die Verheissung vom Erbe (Ein Beitrag zur biblischen Sprache)*, „Bibel und Leben", 3 (1967) 157—166.

Prace złożone do druku:

1. Jednostki literackie i teologiczne w 1 Kor 8, 6 (w „Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych"), ss. 20.
2. Christ's Testament and last will (John 19, 26) in the interpretation of the Fathers of the church (w „Antonianum").
3. Der Ursprung des Glaubens an Christus den Schöpfungsmittler, (w „Liber Annus").
4. Die Einwohnung der „absoluten Seinsfülle" in Christus (Bemerkungen zu Kol 1, 1) (w „New Testament Studies"), ss. 10.

7. Ks. mgr Stanisław Cinal SAC — st. asystent przy katedrze filologii biblijnej — specjalistyczne studia teologiczne odbył na Katolickim Uniwersytecie Lub. w latach 1956—1957, a potem na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie. Ukończył je ze stopniem licencjata teologii. W latach 1960—1962 studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym i uzyskał stopień licencjata nauk biblijnych. W r. 1964 zaangażowany został w charakterze asystenta przy katedrze filologii bi-

blijnej i prowadzi wykłady z języków: hebrajskiego, aramejskiego, arabskiego i akkadyjskiego.

8. Ks. dr Marian Filipiak specjalistyczne studia teologiczne odbył na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim w latach 1961—1966. W r. 1966 został zaangażowany w charakterze asystenta przy katedrze egzegezy Starego Testamentu i objął wykłady z egzegezy ksiąg mądrościowych na kursie zwyczajnym teologii. Doktoryzował się na Wydziale Teologicznym naszego uniwersytetu na podstawie pracy pt. *Znaczenie przekleństw w kodeksach prawnych Pięcioksięgu.* Część tej pracy ukazała się w „Rocznikach Teologiczno-Kanonicznych". We wrześniu 1966 r. przed Komisją Kwalifikacyjną powołaną przez prymasa Polski złożył egzamin na stopień bakałarza i licencjata nauk biblijnych. Z dniem 1 X 1967 r. objął stanowisko starszego asystenta i odtąd prowadzi wykłady z egzegezy ksiąg historycznych i prorockich na kursie zwyczajnym teologii.

9. Ponadto na sekcję biblijną dojeżdża ks. Jan Stępień, profesor nadzwyczajny Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, od 1961 r. Wykłada on historię Nowego Testamentu, kwestię Janową i eklezjologię św. Pawła.

IV. PRACE DYPLOMOWE STUDENTÓW

Pod kierunkiem profesorów na seminariach Starego i Nowego Testamentu oraz teologii biblijnej napisali swe rozprawy i uzyskali stopnie akademickie następujący studenci:

Magisterium

1. Ks. Stanisław Rogalski, *Wpływ ks. Wujka na „Biblię gdańską"* (1 VII 1953)
2. Ks. Zbigniew Kutzan, *Nowy Testament ks. Jakuba Wujka (1953) a Wulgata* (1 VII 1953)
3. Ks. Franciszek Patyra, *Pokuta w liście św. Jakuba* (26 XI 1957)
4. Ks. Grzegorz Pawłowski, *Koniec świata według II listu św. Piotra* (11 VI 1958)
5. Ks. Władysław Buczek, *Przymierze Boga z Abrahamem* (24 VI 1958)
6. Ks. Franciszek Korta, *Ubodzy w psalmach* (24 VI 1958)
7. Ks. Stanisław Dziedzic, *Pascha w opisie biblijnym Wj XI, 1-XIII, 16* (24 VI 1958)
8. Ks. Alojzy Morawiec, *Agapy w 1 Kor 11, 17-34* (21 I 1959)

9. Ks. Ryszard Karpiński, *Miejsce Przemienienia Pańskiego* (2 V 1959)
10. Ks. Stanisław Mendala, *Metoda egzegetyczna Korneliusza a Lapide* (1959 r.)
11. Ks. Michał Heller, *Religijna historia początku świata Rdz 1, 1, 2, 4* (19 VI 1959)
12. Ks. Henryk Wojtunik, *Nazaret i Grota Zwiastowania w czasach Chrystusa Pana* (17 VI 1960)
13. Ks. Jerzy Misiurek, *Emmaus* (11 XI 1960)
14. Ks. Władysław Pomarański, *Miejsce narodzenia Jezusa Chrystusa* (11 XI 1960)
15. Ks. Michał Czajkowski, *Emmeramski Kodeks Ewangelii* (20 XII 1960)
16. Ks. Stanisław Jaworski, *Przypowieści o królestwie Bożym u św. Mateusza* (18 V 1961)
17. Ks. Józef Przybycień, *Lista genealogiczna przodków Abrahama w świetle współczesnej nauki* (18 V 1961)
18. Ks. Piotr Pajor, *Walka Jakuba z Elohim* (18 V 1961)
19. Ks. Henryk Andrzejczak, *Assumpcjonistyczna interpretacja Protoewangelii* (18 V 1961)
20. Ks. Józef Czerkies, *Czas działalności Abrahama w świetle Rdz 14, 1-16 i archeologii* (15 VI 1962)
21. Ks. Józef Pietrzak, *Sen Jakuba a objawienie Boga w Betel* (15 VI 1962)-
22. Ks. Władysław Tokarczyk, *Zakaz czci obrazów w Starym Testamencie* (22 VI 1962)
23. Ks. Edward Zenon Pudełko, *Św. Paweł na agorze ateńskiej* (21 II 1963)
24. Ks. Józef Drożdż, *Geneza szabatu izraelskiego* (30 VI 1963)
25. Ks. Jerzy Siwik, *Interpretacja prośby o chleb w Modlitwie Pańskiej* (11 XII 1964)
26. Anna Jemielewska, *Problematyka wiary w Hbr XI i jej analogia w listach św. Pawła* (4 VI 1965)
27. S. Helena Weiss, *Nowotestamentalna nauka o miłosierdziu Bożym* (4 XII 1965)
28. Ks. Władysław Szewczyk, *Wizja Pawłowa pod Damaszkiem w świetle analizy tekstów Dziejów Apostolskich i listów św. Pawła* (29 III 1966)
29. S. Teresa Raczkiewicz, *Sens czasownika gregoréo w parenezie nowotestamentalnej* (20 V 1966)
30. Ks. Stanisław Chudy, *Geneza Psalmu 29* (11 XII 1967)
31. S. Teresa Czekała, *Łk, 1, 34 w egzegezie katolickiej XX w.* (13 XII 1967)

32. S. Maria Kilian, *Znaczenie wyrażu exousia w 1 Kor 11, 10* (13 XII 1967)
33. S. Franciszka Zieja, *Współumieranie i współzmartwychwstanie z Chrystusem w teologii św. Pawła* (4 XII 1965)
34. Ks. Jan Bielaszewski, *Perykopa o Marii i Marcie (Łk 10, 38-42) w tradycji starochrześcijańskiej* (14 IV 1967)

Licencjat i magisterium

1. Ks. Józef Milik, *„Doksa Theou" w nauce św. Jana Chryzostoma o pierwotnym stanie człowieka* (17 VI 1946)
2. Ks. Bolesław Szklarczyk, *Czy Mt 5, 43 znajduje się w Starym Testamencie?* (18 VI 1946)
3. Ks. Zdzisław Rzeszutek, *„Syneidesis" w Piśmie św. poza świętym Pawłem ze szczególnym uwzględnieniem literatury grecko-rzymskiej* (25 VI 1948)
4. Ks. Marian Wolniewicz, *O przystosowaniu sensu biblijnego w Piśmie św.* (16 XII 1950)
5. Ks. Władysław Borowski, *Piekło wedle współczesnych Chrystusowi pojęć żydowskich* (10 III 1951)
6. Ks. Adolf Janczak, *Ks. abp Teodorowicz jako biblista* (30 VI 1952)
7. Ks. Edward Zawiszewski, *Społeczna działalność Izajasza na tle prawodawstwa Mojżeszowego i współczesnej epoki* (24 VI 1953)
8. Ks. Tadeusz Stańkowski, *Problem zmartwychwstania u Joba 19, 25-27* (23 VI 1954)
9. Ks. Józef Kudasiewicz, *Biblijne prace ks. Stefana Pawlickiego* (23 VI 1954)
10. Ks. Stanisław Potocki, *Pojęcie grzechu w księdze Izajasza proroka* (24 VI 1954)
11. Ks. Józef Homerski, *Idea Boga w wizji proroka Izajasza* (15 III 1956)
12. Ks. Edward Kwiatosz, *Kodeks kapłański w świetle tekstów ugaryckich* (15 III 1956)
13. Ks. Jan Łach, *Ks. abp Symon jako biblista* (23 V 1956)
14. Ks. Witold Tyloch, *Sługa Jahwe a Mistrz sprawiedliwości* (20 VI 1956)
15. Ks. Zbigniew Kaznowski, *Psalm 110 w liście do Hebrajczyków* (24 VI 1957)
16. Ks. Janusz Caputa, *Autentyczność literacka tekstu Ewangelii św. Jana 21, 1-26* (27 II 1957)
17. Ks. Witold Mazurkiewicz, *Autentyczność tekstu Ewangelii św. Mateusza 16, 17-19* (27 II 1957)

18. Ks. Antoni K u b i k, *Chamici w tablicy narodów (Rdz 10) i w świetle archeologii na terenie Syrii—Palestyny* (24 VI 1957)
19. Ks. Bogdan M i s z t a l, *Problem cudów ewangelicznych* (20 XII 1957)
20. Ks. Edwin Henryk P i e t r z y k, *Wykładnia Ewangelii w pismach św. Antoniego z Padwy, Doktora Ewangelicznego* (20 XII 1957)
21. Ks. Leonard Józef S z y m a ń s k i, *Pojęcie apostolatu w świetle 1 listu do Koryntian* (20 XII 1957)
22. Ks. Tadeusz P a p r o c k i, *Ewangelia dziecięctwa Chrystusa w problemie synoptycznym* (17 XII 1958)
23. Ks. Jan S o b ó t k a, *Uzdrowienie trędowatego w opisie synoptyków* (18 XII 1958)
24. Ks. Jan P y t e l, *Pojęcie jedności Kościoła w teologii paulińskiej (list do Efezjan)* (18 XII 1958)
25. Ks. Franciszek J ó ź w i a k, *Autentyczność listów pasterskich* (18 XII 1958)
26. Ks. Kazimierz B a r c k i, *Idea Boga w księdze Daniela* (17 VI 1959)
27. Ks. Adam Ś m i g i e l s k i, *Krwawy pot Chrystusa Pana* (17 VI 1959)
28. S. Joanna Halina L o s s o w, *O natchnieniu biblijnym* (19 VI 1959)
29. Ks. Stanisław S t a ń c z y k, *Przejście Izraelitów przez Morze Czerwone* (19 VI 1959)
30. Ks. Paweł L e k s, *Czas powstania zakazu spożywania krwi w Pięcioksięgu* (18 II 1960)
31. Ks. Zygmunt M e n d a k i e w i c z, *Charakter wojny w dokumencie „Milhamah" z Qumran* (18 VI 1960)
32. Ks. Henryk Hubert D a n e c k i, *Powołanie Mojżesza (Wj 2, 23 — 7, 13)* (2 XII 1960)
33. Ks. Mieczysław T y b u r c z y, *Mal'akh Jahweh w księdze Wyjścia 23, 10-22* (31 V 1961)
34. Ks. Mirosław O g o n o w s k i, *Kamień węgielny w Nowym Testamencie a w tekstach z Qumran* (31 V 1961)
35. Ks. Edward S z y m a n e k, *Chrystologiczna treść wyrażenia „Pais theou" w Dz 3, 12-26 i 4, 24-30* (20 VI 1961)
36. Ks. Stanisław S y n o w i e c, *Kebod Jahwe w teofanii na Synaju* (20 VI 1961)
37. Ks. Janusz C z e r s k i, *Symbolika pieczęci w Nowym Testamencie* (16 X 1961)
38. Ks. Tadeusz P r u c h n i e w s k i, *Partenos w Nowym Testamencie* (16 XII 1961)
39. Ks. Kazimierz P a c e k, *Kult złotego cielca (Wj 32)* (16 XII 1961)
40. Ks. Wiesław K a l i s i a k, *Urząd apostolski w pierwotnej gminie chrześcijańskiej a władza kolegialna w Qumran* (22 II 1962)

41. Ks. Leonard Pawlak, *Kompozycja literacka księgi Wyjścia w koncepcji E. Galbiatiego* (21 II 1963)
42. Ks. Henryk Muszyński, *Znaczenie zwrotu „czynić prawdę" w pismach św. Jana* (21 II 1963)
43. Ks. Tadeusz Woźniak, *Hades i gehenna w Nowym Testamencie a szeol w Qumran* (19 XII 1963)
44. Ks. Stanisław Pisarek, *Symbolika wina w perykopie o Kanie Galilejskiej* (*J 2, 1-11*) (25 III 1963)
45. Ks. Ryszard Karpiński, *Nierozerwalność małżeństwa w Nowym Testamencie i w nauce sekty z Qumran* (30 III 1963)
46. Ks. Wacław Markowski, *Synowie światłości w listach św. Pawła i w tekstach z Qumran* (23 X 1963)
47. Ks. Marian Filipiak, *Arka przymierza a Święty Namiot w okresie wędrówki Izraelitów* (13 XII 1963)
48. Ks. Stanisław Stefanek, *Geneza Paschy biblijnej* (19 II 1964)
49. Ks. Wojciech Zalewski, *Przypowieść o mocarzu: krytyka literacka* (19 II 1964)
50. Ks. Władysław Pałubicki, *Geneza obrzędu namaszczania kapłanów izraelickich* (19 II 1964)
51. Ks. Andrzej Miller, *Istota ofiar w Starym Testamencie* (17 III 1964)
52. Ks. Piotr Pajor, *Patriarcha Jakub* (18 III 1964)
53. Ks. Władysław Sotowski, *Łk 2, 19. 51b w świetle rodzajów literackich Łukaszowej Ewangelii dzieciństwa* (18 III 1964)
54. Ks. Antoni Dreja, *Ofiara hatta't i 'asam* (14 IV 1964)
55. Ks. Józef Słowik, *Autentyczność perykopy J 10, 7-10* (7 V 1964)
56. Ks. Adam Gancarz, *Autentyczność perykopy J 6, 51-59* (1 VI 1964)
57. Ks. Bolesław Kałuża, *Ryt dnia pojednania w Kpł 16 a ryty ekspiacyjne w Mezopotamii* (1 VI 1964)
58. Ks. Józef Wilk, *Symboliczne znaczenie pustyni w dwunastym rozdziale Apokalipsy* (2 VI 1964)
59. Ks. Stanisław Siwiec, *Herem w księdze Powtórzonego Prawa* (16 VI 1964)
60. Ks. Ludwik Olszewski, *Problem autentyczności tekstów: 1 Kor 14, 34-35 i 1 Tym 2, 11-12 o nakazie milczenia kobiet* (16 VI 1964)
61. Ks. Edward Michoń, *Symbolika kluczy w Apokalipsie* (17 VI 1964)
62. Ks. Zygmunt Zuchowski, *Rozmowa Chrystusa z Samarytanką* (10 XII 1964)
63. Ks. Tadeusz Hanelt, *Motywacje prawne w Kodeksie Deuteronomicznym* (26 I 1967)
64. Ks. Michał Bednarz, Perykopa o niewieście kananejskiej (21 I 1967)

65. Ks. Ryszard Rubinkiewicz, *Znaczenie otwarcia oczu w Ewangelii św. Łukasza* (14 IV 1967)
66. Ks. Paweł Gąsiorkiewicz, *Znaczenie zwrotu „utwierdził oblicze" w Ewangelii Łk 9, 51* (29 IX 1967)
67. Ks. Wiesław Lauer, *Warunki społeczne Judejczyków deportowanych do Babilonii w świetle tekstów biblijnych i pozabiblijnych* (18 XI 1967)
68. Ks. Józef Kuc, *Rozbieżności literacko-egzegetyczne Wj 24* (19 VI 1959)
69. Ks. Alfred Cholewiński, *Ojczyzna Deuteronomium w świetle współczesnych badań* (11 III 1965)
70. Ks. Mirosław Kokot, *Znaczenie nasienia w przypowieści o siewcy i w pierwszym liście św. Piotra* (17 VI 1967)
71. Ks. Bronisław Żołnierczyk, *Symbolika szat Chrystusa Pana w czasie Jego męki* (29 II 1968)
72. Ks. Jan Szlaga, *Znaczenie miecza u Łk 22, 35-38* (29 II 1968)
73. Ks. Marian Ejsmont, *Badania ks. prof. Wł. Szczepańskiego nad mieszkańcami Palestyny przedizraelskiej w świetle ostatnich wyników archeologicznych* (19 III 1968)

Doktorat

1. Ks. Henryk Sekrecki, *De authentia Epistolae B. Petri secundae* (3 XI 1931)
2. Ks. Emil Weber, *De fratribus Domini necnon de identitate Jacobi fratris Domini cum Apostolo Jacobo Alphaei* (21 X 1933)
3. Ks. Henryk Strąkowski, *Chrystus Baranek w Piśmie św.* (24 VI 1939)
4. Ks. Bolesław Szklarczyk, *Miłość nieprzyjaciół w Nowym Testamencie* (28 VI 1948)
5. Ks. Józef Stanisław Rumak, *Pierwiastek poznawczy w mistyce św. Pawła* (16 XII 1947)
6. Ks. Konrad Gąsiorowski, *Ks. Jakub Wujek jako tłumacz Psałterza Dawidowego* (15 XII 1951)
7. Ks. Marian Wolniewicz, *Nauka Nowego Testamentu o czystości na tle stanu moralnego społeczeństwa za czasów Chrystusa* (24 VI 1953)
8. Ks. Adolf Janczak, *Chrystusowe posłuszeństwo prawu Mojżeszowemu* (27 XI 1954)
9. Ks. Stanisław Potocki, *Grzech w pismach proroków sprzed niewoli babilońskiej* (21 VI 1955)
10. Ks. Edward Zawiszewski, *Emmanuel w księdze Izajasza* (23 VI 1955)

11. Ks. Władysław Borowski, *Ks. Jakub Wujek jako komentator Ewangelii kanonicznych na tle egzegezy XVI wieku* (24 VI 1957)
12. Ks. Józef Homerski, *Charyzmat proroctwa w świetle tekstów Am 7, 14-15; Iz 6, 1-13; Je 1, 4-16; Ez 1, 3-15* (21 XII 1957)
13. Ks. Jan Łach, *Ostatnia wieczerza w świetle dokumentów z Qumran* (21 XII 1957)
14. Ks. Zbigniew Kaznowski, *Mesjanizm Psalmu 110* (30 X 1958)
15. Ks. Józef Kudasiewicz, *Geneza symboliki małżeństwa w eklezjologii św. Pawła* (21 XII 1957)
16. Ks. Witold Tyloch, *Sługa Jahwe w świetle dokumentów z Qumran* (30 X 1958)
17. Ks. Hugolin Langkammer, *Znaczenie mariologiczne tekstu Ewangelii św. Jana 19, 25-27* (6 I 1961)
18. Ks. Bogdan Misztal, *Sens zwrotu „co mnie i tobie" u św. Jana 2, 4 w świetle Pisma świętego* (6 I 1961)
19. Ks. Tadeusz Szczurek, *Anajim i anawim w księdze Izajasza proroka* (6 V 1961)
20. Ks. Antoni Kubik, *Geneza tablicy narodów w Rdz 10* (6 V 1961)
21. Ks. Jan Pytel, *Symbolika świątyni w Nowym Testamencie* (26 VI 1961)
22. Ks. Lech Remigiusz Stachowiak, *Chrestotes* (27 III 1963, nostryfikacja)
23. Ks. Henryk Szojda, *Symbolika wody w pismach św. Jana Ewangelisty i w tekstach z Qumran* (22 V 1964)
24. Ks. Paweł Leks, *Nie będziesz zabijał* (29 V 1965)
25. Ks. Franciszek Jóźwiak, *Św. Jan Chrzciciel a Qumran* (19 VI 1965)
26. Ks. Janusz Czerski, *Idea świętości Boga w Nowym Testamencie* (21 I 1967)
27. Ks. Piotr Pajor, *Chrzest Duchem Świętym i ogniem* (21 I 1967)
28. Ks. Marian Filipiak, *Znaczenie przekleństw w kodeksach prawnych Pięcioksięgu* (23 I 1967)
29. Ks. Julian Synowiec, *Kebod Jahwe* (2 III 1967)
30. Ks. Władysław Pałubicki, *Stopnie hierarchiczne kapłaństwa izraelskiego* (1 VI 1967)
31. Ks. Stanisław Stańczyk, *Wartości historyczne qumrańskiego Peszer do księgi Habakuka* (1 VI 1967)
32. Ks. Stanisław Pisarek, *Winny krzew w Ewangelii św. Jana* (23 VI 1967)
33. Ks. Leonard Pawlak, *Plagi egipskie w świetle krytyki biblijnej* (20 III 1968)
34. Ks. Edward Szymanek, *Istota synostwa Bożego (Gal 3, 26-27)* (20 III 1968).